

Parlamentul
Republicii Moldova

CSN 06 nr. 142

16.08.2023

Comisia securitate națională, apărare și ordine publică

Raport asupra proiectului de lege pentru modificarea Legii securității statului nr.618/1995 (nr.191 din 20.06.2023), lectura II.

În temeiul atribuțiilor funcționale stabilite de Regulamentul Parlamentului, Comisia securitate națională, apărare și ordine publică, a examinat amendamentele, obiecțiile și propunerile parvenite asupra prezentului proiect de lege.

Sinteza amendamentelor cu decizia argumentată a Comisiei, este parte integrantă al prezentului raport.

Scopul proiectului de lege în cauză este de a aduce în concordanță prevederile utilizate în Legea securității statului cu atribuțiile Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova stabilite în noua lege privind SIS, adoptată de Parlament la 8 iunie 2023.

În rezultatul dezbaterilor, cu votul majorității membrilor săi, Comisia se pronunță pentru adoptarea prezentului proiect de lege de către plenul Parlamentului, în lectura a doua.

Lilian CARP
Președintele Comisiei

Ex: Vitalie Lungu
consultant principal
022 820 519
vitalie.lungu@parlament.md

SINTEZA

amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor la proiectul de Lege pentru modificarea Legii securității statului nr. 618/1995 (nr. 191 din 20.06.2023), lectura II

Autorii amendamentelor propunerilor și obiecțiilor	Conținutul amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor	Decizia Comisiei
<p>Guvernul Republicii Moldova</p>	<p>Guvernul a examinat proiectul de lege pentru modificarea Legii securității statului nr. 618/1995 (inițiativa legislativă nr. 191 din 20 iunie 2023), elaborat de către un grup de deputați în Parlament, și comunică următoarele.</p> <p>Urmare examinării inițiativei legislative, Guvernul susține necesitatea operării modificărilor în conținutul Legii securității statului nr. 618/1995. În acest sens, se comunică despre susținerea conceptuală a inițiativei legislative, urmând a fi revizuit prin prisma propunerilor ce succed.</p> <p>I. La art. I, în partea ce ține de amendarea art. 4 alin.(2), se propun următoarele modificări:</p> <p>1. Textul „Pericol deosebit pentru securitatea statului prezintă următoarele fapte:” se va substitui cu textul „Pericol deosebit pentru securitatea statului prezintă acțiunile/inacțiunile îndreptate spre materializarea, precum și materializarea următoarelor fapte:”. Se specifică că, în redacția actuală, alineatul respectiv prezumă că o faptă are un pericol deosebit, dacă aceasta este consumată. Această ipoteză este una eronată, or pericolul implică acțiuni ale persoanelor care pot duce la atingerea unui scop final prejudiciabil, inclusiv materializarea celui scop. Așadar, urmează să constituie pericol deosebit pentru securitatea statului atât acțiunile îndreptate spre materializarea unei fapte ilegale, care trebuie prevenită, cât și materializarea propriu-zisă, care trebuie contracarată. Pericol deosebit se consideră a fi o situație care poate genera în viitor consecințe pentru securitatea statului, aceste pericole fiind sesizate la o etapă incipientă a cărei evoluție va genera consumarea faptei.</p> <p>2. La litera a), se propune după sintagma „integrității teritoriale” completarea cu sintagma „și unității”, în vederea asigurării conformității cu</p>	<p style="text-align: center;">Se acceptă.</p> <p style="text-align: center;">Se acceptă.</p>

	<p>prevederile art. 1, alin. (1) din Constituția Republicii Moldova.</p> <p>3. La litera d), se propune substituirea sintagmei „securității frontierei de stat” cu sintagma „asigurarea securității frontierei de stat”, pentru evitarea ambiguității normei juridice.</p> <p>4. La litera e), se propune excluderea textului „de importanță strategică pentru securitatea statului” din motiv ca pct. 4 din Regulamentul privind protecția antiteroristă a infrastructurii critice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 701/2018 prevede noțiunea de „obiectiv al infrastructurii critice”, prin urmare, se optează pentru utilizarea uniformă a terminologiei în conținutul actelor normative. Totodată, obiectivele cele de transport, comunicații, sistemul energetic etc. se încadrează în noțiunea generică de „obiectiv al infrastructurii critice”.</p> <p>5. La litera h), se propune completarea după cuvântul „propagandă” cu cuvântul „ostilă”, deoarece potrivit explicației din Dicționarul explicativ al limbii române, prin „propagandă” se înțelege „acțiune desfășurată sistematic în vederea răspândirii unei doctrine politice, religioase etc., a unor teorii, opinii, pentru a le face cunoscute și acceptate, pentru a câștiga adepți”.</p> <p>Este necesară explicația uniformă a expresiei „amenințări hibride”, în sensul utilizării definiției din Strategia Națională de Apărare, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr. 134/2018, or acestea se manifestă prin amenințare din partea unui adversar statal sau non-statal (indivizi, grupări), care utilizează, conjugat și într-o manieră adaptivă (rapid, dinamic), metode și mijloace convenționale și neconvenționale (de ordin politic, militar, diplomatic, economic, cibernetic, informațional, etc.) pentru a-și realiza obiectivele stabilite.</p> <p>6. La lit. i), se propune după cuvântul „contrabanda” completarea cu textul „, traficul de produse contrafăcute”. Se evidențiază că conform Strategiei de Securitate Națională a Republicii Moldova, traficul de produse contrafăcute este o amenințare și un risc la adresa securității generale de criminalitate în domeniul economic financiar. La fel, se va lua în considerare că faptele enumerate la lit. i) nu stabilesc criteriile care pot fi considerate drept o atingere a intereselor de asigurare a securității statului.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Se acceptă.</p> <p>Se acceptă.</p> <p>Se acceptă.</p> <p>Nu se acceptă. Propunerea înaintată nu se încadrează în conținutul acestei prevederi și distorsionează firul logic al acesteia. Or, autorul proiectului enumeră</p>
--	---	---

		<p>acțiuni ca „sustragerea, contrabanda, producerea, folosirea, transportarea sau păstrarea ilegală...” ce vizează anumite categorii „armament, muniții, droguri, substanțe otrăvitoare, toxice”. Introducerea sintagmei „traficul de produse contrafăcute” după cuvântul „contrabandă”, întrerupe șirul de acțiuni, iar pe de altă parte ridică probleme de interpretare, cum ar fi acest trafic de produse contrafăcute se referă la categoriile deja enumerate (armament, substanțe radioactive, otrăvitoare ș.a) sau se referă la alte categorii de bunuri. Astfel, prezintă pericol deosebit anume acțiunile enumerate în privința categoriilor evidențiate de autor. Noțiunea de produse contrafăcute excedă noțiunea de pericol deosebit pentru securitatea statului. Mai mult ca atât, o substanță radioactivă nu poate avea calitatea de produs contrafăcut.</p> <p>Se acceptă.</p>
	<p>7. La litera k), se propune expunerea normei într-o noua redacție cu următorul cuprins:</p> <p>„k) corupția al cărei subiect sunt persoane cu funcții de demnitate publică, angajați din cadrul autorităților de ocrotire a normelor de drept și/sau autorităților de control care săvârșesc o acțiune/inacțiune ilegală în virtutea funcției/statutului, în interesul sau la indicația unui grup criminal organizat</p>	

sau a unei organizații criminale, ori care au pus în aplicare scheme de fapte coruptibile ce prejudiciază buna funcționare a instituției în care activează sau funcționarea stabilă a ramurilor economice naționale;"

8. Prevederile incluse la litera m), urmează a fi revizuite prin prisma legislației de specialitate, exclusiv a Codului penal nr. 985/2002, pentru a uniformiza terminologia și a determina expres acțiunile care sunt pasibile de tragere la răspundere penală (gestiunea ilegală, distrugere sau degradare a resurselor naturale, poluarea apelor, solului, regim de administrare și protecție etc.), în special pentru asigurarea caracterului complet al acțiunilor prejudiciabile reglementate. Propunerea dată derivă din faptul că, în redacția expusă, norma este prea extensivă, or potrivit tehnicii legislative, conținutul proiectului trebuie să fie expus clar și concis.

9. La litera o), se propune substituirea textului „securitate ecologică” cu textul „securitate de mediu”, întrucât potrivit explicației din Dicționarul explicativ al limbii române, ecologia este știința care se ocupă de studiul relațiilor dintre organisme și ambianța lor, în timp ce mediul este totalitatea condițiilor (relief, clima, sol etc.) în care trăiesc organismele. Consecvent, conform cercetărilor din domeniul Studiilor de Securitate, și anume cercetărilor din Școala de la Copenhaga, se regăsește inclusiv noțiunea „Securitate de mediu”.

Nu se acceptă.

Faptele enumerate la art. 4 al proiectului, printre care și litera m) nu pot fi privite în toate cazurile ca fapte penale. Bunăoară, în anumite circumstanțe acestea nu se vor materializa și vor fi prevenite și combătute până a deveni infracțiuni.

Anume din aceste considerente, s-a revăzut noțiunea de pericol deosebit pentru securitatea statului. Iar noile conotații pe care le capătă vin să spună că toate faptele enumerate la art. 4 sunt fapte ce prezintă pericol deosebit însă nu toate vor constitui infracțiuni.

Nu se acceptă.

Potrivit art. 3 din Legea nr. 94/2007 cu privire la rețeaua ecologică „Rețeaua ecologică națională se constituie în scopul conservării diversității naturale genetice a tuturor speciilor de organisme vii incluse în ecosistemele și complexe naturale, al asigurării unor condiții de viață productive și al

		<p><i>dezvoltării durabile, a teritoriilor adiacente ei". Alin. (2) prevede funcțiile rețelei ecologice, cum ar fi: diminuarea proceselor de eroziune a solului, protecția învelișului vegetal, restabilirea obiectivelor acvatice, sporirea valorii de recreație a teritoriului ș.a. Securitatea ecologică ar reprezenta acele reguli respectarea cărora asigură o situație ecologică în țară bună (sol nepoluat, faună și floră reproductive ș.a.). De asemenea Capitoul IX din Codul penal este intitulat „Infracțiuni Ecologice”, care la art. 225 incriminează fapta de „Tănuire de date sau prezentarea intenționată de date neautentice despre poluarea mediului”. Respectiv, noțiunea de „securitate ecologică” este una mai largă și cuprinde: poluarea apei, solului, aerului, încălcarea cerințelor de protecție a subsolului etc. Pe cale de consecință nu este suficient argumentată necesitatea efectuării acestei substituiri de sintagme.</i></p> <p>Nu se acceptă.</p> <p>Nu este argumentată</p>
	<p>Totodată, după cuvintele „poluarea excesivă,” este necesară completarea cu cuvântul „contaminarea”.</p>	

	<p>Concomitent se menționează că, terminologia „ecocid” nu este definită și nu există în legislația din domeniul protecției mediului, inclusiv în actele normative naționale armonizate cu cele europene.</p>	<p>necesitatea operării unei astfel de modificări, cu atât mai mult că prezintă pericol deosebit anume caracterul excesiv al poluării și nu doar o simplă contaminare, care poate să nu atingă acest nivel.</p> <p>Nu se acceptă. Afirmatia că terminologia „ecocid” nu este definită și nu există în legislația națională este una eronată, or, conform dispoziției normei de la art. 136 din Codul penal nr.985/2002, „<i>Ecocidul</i>” reprezintă „<i>Distrugerea intenționată în masă a florei sau a faunei, intoxicarea atmosferei ori a resurselor acvatice, precum și săvârșirea altor acțiuni ce pot provoca sau au provocat o catastrofă ecologică.</i>” Așadar, cuvântul „ecocid” este utilizat corect și nu necesită a fi exclus.</p> <p>Se acceptă.</p>
	<p>10. La litera p), după cuvântul „accesare” se propune excluderea cuvântului „ilegală”, deoarece însăși acțiunea de deținere ilegală presupune interceptare sau accesare ilegală, fără a fi necesară repetarea acestuia în conținutul prevederii, or legalitatea sau ilegalitatea acțiunilor de interceptare și/sau accesare depind de calitatea subiectului care le confectionează/deține/utilizează și temeiul legal pentru realizarea acestor acțiuni. Mai mult ca atât, prin deținere ilegală se subînțelege utilizarea în scopuri ilegale si nicidecum în scopuri legale.</p>	<p>11. La litera r), se propune substituirea cuvântului „vreunei” cu cuvântul „uneia”.</p> <p>Se acceptă.</p>

12. Se propune completarea cu o litera nouă, cu următorul cuprins:

„s) organizarea migrației ilegale, de către rețele ilegale internaționale sau către un stat străin”.

Potrivit prevederilor art. 3 pct. 18 din Legea nr. 136/2023 privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova, Serviciul contribuie în comun cu alte autorități publice, la realizarea politicii statului în domeniul migrației și azilului, intrării/ieșirii și șederii străinilor și apatrizilor, acordării statutului de refugiat, la soluționarea problemelor legate de dobândirea, prin naturalizare, recunoaștere, redobândire sau acordare a cetățeniei sau retragerea cetățeniei Republicii Moldova.

Concomitent, potrivit Anexei nr. 1 la Hotărârea Guvernului nr. 947/2018 cu privire la constituirea Comisiei de coordonare a activităților în domeniul migrației și azilului, Serviciul face parte din componența Comisiei nominalizate.

De asemenea, organizarea migrației ilegale este incriminată la art. 362¹ din Codul penal și este îndreptată asupra relațiilor sociale privind inviolabilitatea hotarelor țării, ordinea stabilită la trecerea frontierei de stat, respectiv, îndreptate împotriva securității statului.

Ținând cont de prevederile legale expuse, se notează că Serviciul are competențe în domeniul migrației și este responsabil de asigurarea securității statului, care poate fi afectată inclusiv de migrația ilegală. Pe de altă parte, migrația ilegală este o formă de manifestare a criminalității organizate care, din cauza amplitudinii înregistrate și a modului perfecționat de derulare, are consecințe directe asupra situației economice, sociale și de securitate din statele de tranzit ale imigranților sau refugiaților și din cele de destinație, după cum urmează:

- pe plan social, reprezintă promovarea unor idei sau curente subversive, extremiste, a unor ideologii sau concepte religioase care instigă la încălcarea cadrului legal. Este posibilă atragerea populației autohtone în activități infracționale (motivată și de un nivel de trai scăzut) ceea ce determină amplificarea criminalității organizate, în special în zonele din proximitatea frontierei;

- pe plan economic, sunt corelate cu cele din plan politic, or cheltuielile pentru gestionarea crizei refugiaților, în statele afectate de fluxuri masive de migrație, au grevat bugetele acestor țări;

Se acceptă parțial.

În contextul completării art. 4 la final cu litera s), considerăm judicios ca conținutul literei r) să fie transferat la litera s) și invers, pentru a asigura o consecutivitate logică a normelor, și anume, va prezenta pericol deosebit constituirea de organizații sau grupuri ilegale în scopul desfășurării inclusiv a activității de organizare a migrației ilegale.

Așadar, litera r) va avea următorul conținut:

„r) organizarea migrației ilegale, de către rețele ilegale internaționale sau un stat străin sau o entitate anticonstituțională;” iar litera s) va avea următorul conținut:

„s) constituirea de organizații sau grupuri ilegale, la nivel național sau internațional, aderarea sau sprijinirea sub orice formă a acestora, în scopul desfășurării uneia din activitățile menționate la lit. a) – r), precum și desfășurarea în secret a asemenea activități de către organizații sau grupuri constituite legal;”.

Nefectuarea acestei modificări,

- pe plan al securității, fenomenul migrator poate duce la exploatarea canalelor de migrație ilegală și infiltrarea pe teritoriul european a unor membri ai grupărilor teroriste și a adepților unor ideologii extremiste-teroriste care promovează idei sau curente subversive, extremiste, instigând la încălcarea cadrului legal.

Conform raportului întocmit în comun de Europol și Interpol, intitulat „Migrant Smuggling Networks”, o mare parte din migrații ilegali aflați pe teritoriul Uniunii Europene au fost transportați de membri ai rețelelor de migrație ilegală. În anul 2015, fondurile obținute de aceste structuri infracționale în schimbul „serviciilor prestate” de transport ilegal de persoane, au fost estimate la o valoare aproximativă situată între 5 și 6 miliarde de dolari SUA. Migrația ilegală a fost utilizată și în calitate de „atac hibrid” lansat de către Belarus împotriva statelor Uniunii Europene în anul 2021, prin transportarea organizată a imigranților originari din Orientul Mijlociu spre frontiera Belarusului cu Letonia, Lituania și Polonia. Problema s-a exacerbat doar după ce fluxul de imigranți a fost concentrat pe direcția poloneză, când câteva zeci de mii de militari polonezi au fost antrenați pentru a proteja frontiera estică.

Pe de altă parte, migrația ilegală este generator de insecuritate pentru continentul european, care implică și dependența de statele de tranzit tradiționale (Turcia, Libia, Maroc etc.). Astfel, cât structurile de forță (armata, poliția de frontieră etc.) din statele țintă încercă fizic să oprească fluxurile migraționale (construcția gardurilor, paza frontierei etc.), serviciile speciale au acționat prin identificarea focarului și descurajarea intenției migraților ilegali de a porni spre Belarus. Având în vedere prevederile legale expuse și repercusiunile pe care le poate genera fenomenul migrației ilegale pentru securitatea statului, se justifică necesitatea completării propuse.

nu va acoperi activitățile ilegale ale organizațiilor/grupurilor ilegale în domeniul migrației ilegale.

Tot în acest sens, Litera r) urmează să aibă următorul cuprins:

„r) organizarea migrației ilegale, de către rețele ilegale internaționale, un stat străin sau o entitate anticonstituțională.”

Din redacția prezentată în aviz, rezultă că organizarea migrației ilegale se poate realiza de rețele ilegale internaționale sau către un stat străin. În avizul inițial,

Serviciul a propus ca pericol deosebit pentru securitatea de stat să prezinte organizarea migrației ilegale de către o rețea ilegală internațională sau de către un stat străin.

În cazul în care organizarea migrației ilegale se săvârșește către un stat străin putem fi în prezența unei infracțiuni săvârșite pe teritoriul Republicii Moldova a cărui pericol social este de o amploare mai nesemnificativă. În condițiile în care un stat străin organizează migrația ilegală împotriva Republicii Moldova, pericolul este unul complex

care poate afecta multe ramuri ale statului și afecta grav funcționarea acestuia. Complementar, nu este exclusă organizarea migrației ilegale și de către unele entități anticonstituționale. În acest sens, pentru a acoperi tot spectru de subiecți care ar putea eventual să desfășoare acțiuni de organizare a migrației ilegale în detrimentul securității statului, propunem completarea respectivă.

Se acceptă.

II. La pct. 2 din proiectul de lege, se propune expunerea art. 10 lit. g) într-o redacție nouă, cu următorul cuprins:

„g) coordonează activitatea organelor securității statului prin stabilirea, prioritizarea și revizuirea intereselor și obiectivelor securității naționale și modalităților de realizare a acestora, precum și prin examinarea, prezentarea opiniilor și evaluarea documentelor de politici și actelor normative referitoare la securitatea națională.”

La etapa avizării proiectului de lege-cadru privind Serviciul de Informații și Securitate, Aparatul Președintelui, s-a propus includerea în proiect a prevederilor care să stabilească modul de coordonare a activității Serviciului de Informații și Securitate de către Președintele Republicii Moldova, aceasta fiind expusă în redacția expusă supra.

În acest context, se atenționează că, potrivit art. 1 alin. (4) din Legea cu privire la Serviciul de Informații și Securitate nr. 136/2023, activitatea Serviciului este coordonată de către Președintele Republicii Moldova, conform Legii securității statului nr. 618/1995 și este supusă controlului parlamentar.

Astfel, în cazul în care se va decide extinderea prevederilor respective și asupra altor organe ale securității statului, formula dată ar putea fi aplicată nepotrivit specificului de activitate a instituțiilor respective precum și rapoartelor ierarhice de subordonare la nivel de instituții ale statului. De exemplu, Inspectoratul General al Poliției de Frontieră este în subordinea

Ministerului Afacerilor Interne, respectiv sarcinile și indicațiile sunt trasate nemijlocit de către șeful Inspectoratului General al Poliției de Frontieră/ministrul afacerilor interne.

III. Suplimentar, pentru îmbunătățirea proiectului, se subliniază necesitatea stringentă de includere în calitate de furnizor legal de securitate în stat, și anume a securității militare - Ministerul Apărării. Aceasta se motivează prin faptul că a devenit o presupunere comună că rolul forțelor armate este de a asigura securitatea doar împotriva amenințărilor externe. Cu toate acestea, inclusiv în rândul democrațiilor occidentale consolidate, forțele armate sunt chemate să asiste și la asigurarea securității interne în situații ce necesită eforturi excepționale pentru a răspunde situațiilor de criză care pot avea caracterul hibrid și sa depășească capacitatea civilă și capacitatea instituțiilor abilitate, mai ales în asigurarea securității militare a statului. În același timp, capacitatea instituțiilor de securitate de a răspunde acestor situații nu presupune pregătirea și echiparea acestora pentru contracararea amenințărilor militare, iar aceste capacități sunt deja menținute, conform principiilor democratice și actelor normative, în mod regulat de forțele armate și există astfel la îndemâna autorităților civile și a instituțiilor de securitate. Aceasta necesitate stringentă este impusă și de contextul regional de securitate și lecțiile însușite din războiul din Ucraina.

În acest sens, urmează a fi reținute recente crize (asigurarea măsurilor de non-răspândire a infecției COVID-19, precum și gestionarea fluxului și cazarea temporară a persoanelor afectate de criza din Ucraina), în care Ministerul Apărării a avut o implicare activă și un rol important. Mai mult decât atât, instituția de apărare a avut o contribuție semnificativă în asigurarea măsurilor de securitate la organizarea și desfășurarea Reuniunii comunității politice europene din 1-2 iunie curent.

Așadar, ținând cont de cele expuse, se consideră oportun ca la art. 13 alin. (1) din Legea securității statului nr. 618/1995, după textul „Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova,” sa fie completat cu textul „Ministerul Apărării,”.

Tot în acest context, se propune completarea art. 14 cu un nou aliniat, cu următorul cuprins:

„(2) Ministerul Apărării, ca parte componentă a organelor securității naționale, asigură securitatea militară și apărarea națională a statului

Nu se acceptă.

În ceea ce privește necesitatea stringentă de includere a Ministerului Apărării în calitate de organ al securității statului, prin operarea modificărilor la art. 13 alin. (1) și art. 14 din Legea nr. 618/1995, comunicăm că acest fapt contravine atât conceptului proiectului examinat (ajustarea listei principalelor pericole la adresa securității de stat la realitățile actuale), cât și rolului și locului Ministerului Apărării în sistemul autorităților publice, din următoarele considerente:

1. Potrivit art. 1 din Legea nr. 618/1995 „Securitatea statului este parte integrantă a securității naționale. Prin securitatea statului se înțelege protecția suveranității, independenței și integrității teritoriale a țării, a regimului ei constituțional, a potențialului economic, tehnico-științific și defensiv, a drepturilor și libertăților legitime ale persoanei împotriva activității

împotriva pericolelor militare externe convenționale și neconvenționale."

informative și subversive a serviciilor speciale și organizațiilor străine, împotriva atentatelor criminale ale unor grupuri sau indivizi aparte."

Potrivit pct. 1.2 din Concepția securității naționale a Republicii Moldova aprobată prin Legea nr. 112/2008 „Securitatea națională reprezintă condiția fundamentală a existenței poporului din Republica Moldova, a statului moldovenesc și este un obiectiv al țării.” „Securitatea națională nu este numai securitatea statului, ci și securitatea societății și a cetățenilor Republicii Moldova, atât pe teritoriul Republicii Moldova, cât și peste hotarele ei.”

Potrivit pct. 5.1.2 din Strategia securității naționale a Republicii Moldova aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr. 153/2011 (în continuare - Strategia), forțele armate sânt destinate asigurării securității militare și au misiuni ca participarea la operații internaționale de pacificare, acordarea de sprijin autorităților civile în situații de criză, apărarea independenței,

suveranității, integrității teritoriale ale Republicii Moldova.

Potrivit pct. 5.1.3 din Strategie, Serviciul este organ de stat specializat, căruia îi revine competența directă de asigurare a securității de stat, care are sarcina de a apăra inclusiv capacitatea de apărare a țării.

Analizând prevederile expuse mai sus, concluzionăm că noțiunea de *securitate națională* este una mai largă ca noțiunea de *securitate de stat*, iar Ministerul Apărării are contribuții în apărarea securității **naționale**.

Concomitent, securitatea militară pe care o asigură Ministerul Apărării este parte a securității naționale și nu a securității de stat.

2. Potrivit, art. 2 din Legea nr. 345/2003 cu privire la apărarea națională, prin *apărare națională* se înțelege „ansamblu de măsuri și activități adoptate și desfășurate de Republica Moldova în scopul de a garanta suveranitatea, independența și unitatea statului, integritatea teritorială a țării și democrația constituțională”.

Astfel, în coroborare cu art. 28 alin. (1) al aceleiași legi, Ministerul Apărării este autoritatea publică centrală de specialitate care organizează, coordonează și conduce activitățile în domeniul apărării naționale și este responsabil de construcția și dezvoltarea Armatei Naționale pentru executarea misiunilor de apărare a țării.

De asemenea potrivit pct. 1 din Strategia națională de apărare aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr. 134/2018, apărarea este un domeniu fundamental și distinct al securității naționale.

Respectiv, Ministerul Apărării este un organ din domeniul politicilor apărării naționale și nu exercită careva funcții concrete întru apărarea securității de stat, iar apărarea națională face parte din cadrul securității naționale.

3. Atribuirea Ministerului Apărării a calității de organ de securitate ar însemna asumarea de către acesta a unor atribuții nespecifice unui minister, care este un organ al puterii executive și are competența de a elabora politici în domeniul apărării (pct. 5 și 6 din

Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Apărării aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 692/2017). Pe de altă parte, art. 13-16¹ din Legea 619/1995 privind organele securității statului, prevăd expres organele care formează sistemul organelor securității statului, iar Ministerul Apărării nu se regăsește ca organ al securității statului.

4. Potrivit art. 14 din Legea nr. 618/1995, prevede că „*Organele securității statului conlucrează cu ministerele, alte autorități administrative centrale...*”, asta ar însemna că, legiuitorul nu privește ministerele ca organe ale securității statului, lăsându-le posibilitatea de colaborare pe probleme din domeniul securității de stat.

Ținând cont de cele expuse mai sus, includerea Ministerului Apărării ca organ al securității de stat nu este argumentată conceptual și legal. Mai mult ca atât, nu se vine cu completări care ar detalia care ar fi ipotetic acele atribuții și sarcini specifice ministerului în calitate de organ al securității statului. Totodată, nu se abordează problema mijloacelor și

	<p>IV. Art. II se va completa cu textul „în Monitorul Oficial al Republicii Moldova”.</p> <p>V. La Nota informativă se propune:</p> <p>1. Se va lua în considerație ca pe tot parcursul cuprinsului, sintagma „nr. 618/95” se va substitui cu sintagma „nr. 618/1995”.</p> <p>2. Sub aspectul intenției de reglementare, potrivit notei informative, proiectul de act normativ a fost elaborat în scopul aducerii în concordanță a prevederilor Legii nr. 618/1995 securității statului cu prevederile Legii nr. 136/2023 privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova, dat fiind că în Legea nr. 136/2023 atribuțiile Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova au fost expuse într-o formă care depășește cadrul actual de reglementare a conceptului de securitate a statului. În conformitate cu art. 3 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 136/2023, Serviciul elaborează și realizează, în limitele competenței, un sistem de măsuri orientate spre identificarea, prevenirea și contracararea pericolelor indicate la art. 4 alin. (2) din Legea securității statului nr. 618/1995.</p> <p>3. În final, se face mențiunea importantă despre necesitatea actualizării informației din compartimentul nr. 2 al Notei informative la proiect, având în vedere faptul că, la 21 iunie 2023, a fost publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, Legea nr. 136/2023 privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova, fiind devansat stadiul de proiect de lege.</p> <p>În sensul celor enunțate mai sus, proiectul de lege pentru modificarea Legii securității statului nr. 618/1995 se susține cu luarea în considerare a obiecțiilor, propunerilor și recomandărilor menționate supra.</p> <p>În nota informativă sunt specificate: denumirea autorului, condițiile care au impus elaborarea proiectului finalității urmărite prin implementarea noilor reglementări, principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi, fundamentarea economico-financiară, modul de</p>	<p>pârghiilor prin care acesta va asigura securitatea statului sau ce drepturi și obligații concrete va avea pe acest segment.</p> <p>Se acceptă.</p> <p>Se acceptă.</p> <p>Se acceptă.</p>
<p>Centrul Național Anticorupție</p>		

încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare, avizarea și consultarea publică a proiectului.

În contextul art.30 al Legii nr.100/2017, menționăm că nota informativă conține compartimentele necesare și, prin urmare, corespunde cerințelor stabilite în anexa nr. I la legea prenotată.

Totodată, specificăm că securitatea Republicii Moldova este afectată de o serie de amenințări care pot degenera în riscuri în cazul ignorării și/sau gestionării inadecvate a acestora. Astfel, în redacția nouă a art. 4 alin. (2) din Legea nr. 618/1995, propusă în proiect, lit. k) vine să substituie prevederea în vigoare de la art. 4 alin. (2) lit. l) din lege, care stabilește în calitate de pericol deosebit pentru securitatea statului „cazurile de crimă organizată și/sau corupție, care subminează securitatea statului”.

Deși norma în vigoare este una mai generală, aceasta lasă loc de manevra în cazul infracțiunilor de corupție, spre deosebire de norma din proiect care reduce drastic din specificul importanței, pentru securitatea națională, a activităților de prevenire combaterii a flagelului corupției.

Spre deosebire de redacția din proiect a prevederii de la art.4 alin.(2) lit. k) din Legea nr.618/1995, considerăm că viciul corupției prezintă pericol deosebit pentru securitatea statului, fapt care demonstrează că domeniul de activitate al Centrului National Anticorupție este de importanță majoră pentru securitatea națională a întregii țări.

Potrivit capitolul III Pilonul al VII-lea de integritate: „Sectorul privat” din Strategia națională de integritate anticorupție pentru anii 2017-2023, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr.56/2017: „[...] Riscuri de corupție se atestă în domeniile reglementării operațiunilor de import-export, protecția concurenței, construcția de spațiu locativ, parteneriatele public-private, guvernanța corporativă, în special întreprinderile cu cota integrală sau majoritară de stat/municipală etc. În ultimii ani, fraudele din sectorul financiar-bancar, asociate lipsei de transparență a acționariatului, corupției și spălărilor de bani, au generat o profundă dezamăgire și neîncredere a populației față de clasa politică, precum și riscuri considerabile pentru securitatea națională”.

Cu toate acestea, art.13 alin.(1) din Legea nr.618/1995 prevede că sistemul organelor securității statului se constituie din Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova, Serviciul de Protecție și Paza de Stat,

Nu se acceptă.

A se vedea argumentarea de mai sus privind imposibilitatea

	<p>Politia de Frontieră din subordinea Ministerului Afacerilor Interne, Serviciul Vamal, precum din instituțiile de învățământ din alte instituții organizații nemilitarizate ale organelor securității statului. Centrul National Anticorupție nu se regăsește printre autoritățile menționate ca făcând parte din sistemul organelor securității statului, fapt care generează premise de incertitudine atât cu privire la poziționarea Centrului în sistemul național al organelor securității statului, cât și referitor la aplicarea corectă și fără echivoc a normelor din cadrul altor acte normative.</p> <p>Locul Centrului National Anticorupție în sistemul organelor securității statului nu este clar determinat nici de Legea nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție nici de Legea integrității nr. 82/2017. Potrivit acestora Centrul Național Anticorupție este organ specializat în prevenirea și combaterea corupției, a actelor conexe corupției și a faptelor de comportament corupțional.</p> <p>În contextul celor enunțate supra, considerăm necesară completarea art.13 alin.(1) din Legea nr. 618/1995, după textul „<i>Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova</i>” cu textul „<i>Centrul Național Anticorupție</i>”.</p> <p>1.5.2. Argumentarea economica-financiară.</p> <p>Conform art.30 lit.e) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, nota informativă trebuie să conțină „e) <i>fundamentarea economico-financiară</i>”.</p> <p>Implementarea în practică a normelor proiectului nu necesită alocarea mijloacelor financiare suplimentare din bugetul de stat, fapt confirmat și de către autor în nota informativă.</p> <p>II. Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului</p> <p>II.1. Limbajul proiectului</p> <p>În textul proiectului au fost identificate formulări ambigue care la aplicare pot admite interpretări abuzive. Mai detaliat la acest aspect ne vom referi la compartimentul III din prezentul raport de expertiză anticorupție.</p> <p>II.2. Coerența legislativă a proiectului</p> <p>În textul proiectului a fost identificată o neconcordanță dintre prevederile acestuia cu reglementările unui document de politici. Mai detaliat la acest aspect ne vom referi la compartimentul III din prezentul raport de expertiză</p>	<p>atribuirii Ministerului Apărării a statutului de organ al securității de stat.</p> <p>Mai mult ca atât, astfel de propuneri contravin scopului expertizei anticorupție. Prin urmare la art. 35 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, expertiza respectivă are menirea de a asigura coresponderea proiectului cu standardele anticorupție naționale și internaționale și de a preveni apariția unor reglementări care ar favoriza corupția prin elaborarea unor recomandări în vederea revizuirii respective sau în scopul diminuării efectelor negative ale acestora. Respectiv, propunerea înaintată excedă scopul pentru care se realizează raportul de expertiză anticorupție.</p> <p>Locul și rolul CNA în sistemul organelor de drept este stabilit prin propria sa lege care stabilește expres domeniul de activitate.</p>
--	--	--

	<p>anticorupție.</p> <p>II.3 Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementate în proiect</p> <p>Prevederile proiectului reglementează activitatea Serviciului de Informații și Securitate cu privire la atribuțiile acestuia în scopul asigurării securității statului, al identificării, reducerii sau contracarării vulnerabilităților, factorilor de risc și amenințărilor la adresa securității Republicii Moldova.</p> <p>II.4 Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului</p> <p>Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului Convenția Europeană a Drepturilor Omului.</p> <p>III. Analiza detaliată a factorilor de risc și a riscurilor de corupție ale proiectului</p> <p>La art. 1 pct. 1 din proiect art.4 în redacția nouă alin.(2) lit. h) din Legea nr.618/1995</p> <p>„La art.4, alineatul (2) va avea următorul cuprins: „(2) Pericol deosebit pentru securitatea statului prezintă următoarele fapte: [...] h) amenințări hibride la adresa statului exprimate prin acțiuni/inacțiuni la nivel național, regional sau mondial care afectează reziliența statului, precum și companii de propagandă sau dezinformare de natură să afecteze ordinea constituțională.”</p> <p>Obiecții:</p> <p><i>Potrivit art.54 alin.(1) lit. c) din Legea nr.100/2017, la elaborarea proiectului de act normativ: Terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative {...}”.</i></p> <p><i>Legea nr.615/1995 nu definește noțiunea de „ordine constituțională”. În schimb, art. 1 al legii stabilește ca: „[...] Prin securitatea statului se înțelege protecția suveranității, independenței și integrității teritoriale a țării, a regimului ei constituțional, a potențialului economic, tehnico-științific și defensiv, a drepturilor și libertăților legitime ale persoanei împotriva activității informative și subversive a serviciilor speciale și organizațiilor</i></p> <p style="text-align: right;">Se acceptă parțial. A fost introdus termenul de „regim constituțional”.</p>
--	--

	<p>străine, împotriva atentatelor criminale ale unor grupuri sau indivizi aparte".</p> <p><i>Un context similar celui utilizat în prevederea analizată este prevăzut în art.17 alin.(3) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova, potrivit căruia: În spațiul audiovizual național este interzisă difuzarea programelor audiovizuale ce constituie discurs care incită la ură, dezinformare, propagandă agresivă militară, conținut extremist, conținut cu caracter terorist sau care prezintă o amenințare pentru securitatea națională".</i></p> <p>Prin urmare, pentru asigurarea unui grad mai înalt de concordanță între reglementările actelor normative, considerăm necesară redactarea prevederii examinate.</p> <p>Recomandări:</p> <p>Substituirea textului „campanii de propagandă sau dezinformare, de natură să afecteze ordinea constituțională” cu textul „campanii de propagandă sau dezinformare care prezintă o amenințare pentru securitatea națională”.</p> <p>Factori de risc: formularea ambiguă care admite interpretări abuzive;</p> <p>Riscuri de corupție: Încurajarea sau facilitarea actelor de: corupere activă, pasivă; trafic de influență; abuz de serviciu; conflict de interese și/sau favoritism; influențare necorespunzătoare; nerespectarea a regimului cadourilor; escrocherie.</p> <p>La art.1 pct. 1 din proiect art.4 în redacție nouă alin.(2) lit. k) din Legea nr.618/1995 „La art.4, alineatul (2) va avea următorul cuprins: „(2) Pericol deosebit pentru securitatea statului prezintă următoarele fapte: [...] k) corupția care are ca subiect persoanele cu funcții cu demnitate publică sau angajați ai organelor de ocrotire a normelor de drept ce intenționează să acționeze în virtutea funcției/ statutului în interesul sau la indicația grupurilor criminale organizate sau organizațiilor criminale sau dacă pun în aplicare scheme de fapte coruptibile ce prejudiciază grav buna funcționare a instituției în care activează;”</p> <p>Obiecții:</p> <p>Potrivit art.54 alin.(1) lit. a) din Legea nr.100/2017, la elaborarea</p>	<p>Se acceptă parțial.</p> <p>Norma dată a fost redată conform propunerilor expuse în Avizul unic al Guvernului.</p> <p>Totodată, atragem atenția, că organele securității de stat în special Serviciul de Informații și Securitate va colecta informații, după caz, va participa la investigarea infracțiunilor de corupție care au unul din subiecții speciali,</p>
--	--	--

<p><i>proiectului de act normativ:</i> „conținutul proiectului se expune într-un limbaj simplu, clar concis, pentru a se exclude orice echivoc [...]”.</p> <p>Reiterăm că, potrivit Strategiei naționale de integritate și anticorupție pentru anii 2017-2023 aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr.56/2017, riscuri de corupție se atesta în domeniile;</p> <ul style="list-style-type: none"> -) reglementării operațiunilor de import-export; -) protecției concurenței; -) construcției spațiului locativ; -) parteneriatelor public-private; -) guvernantei corporative, în special în întreprinderile cu cota integrală sau majoritară de stat/municipală; -) sectorul financiar-bancar, asociate lipsei de transparență a acționariatului, corupției și spălărilor de bani, ceea ce a generat riscuri considerabile pentru securitatea națională. <p>Prin urmare, fenomenul corupției exprimat prin lipsă de integritate, se manifestă atât în sectorul public, cât și în cel privat. Astfel, determinarea ca pericol deosebit pentru securitatea națională a corupției identificate doar în baza subiectului - persoane cu funcții-cu demnitate publică sau angajați ai organelor de ocrotire a normelor de drept - diminuează arealul acestui flagel. Deoarece, corupția poate avea loc la diferite nivele. Astfel, există corupție care se manifestă prin mici favoruri între un număr mic de persoane (corupția mică); corupția care afectează autoritățile statului la cel mai înalt nivel (corupția mare), cât corupția care face parte din structura de zi cu zi a societății (corupția sistemică).</p> <p>Formula actuală a normei nu cuprinde întregul sector public, nemaivorbind de cel privat, în care activează agenții publici responsabili de toate domeniile vieții sociale, care luate în parte prezintă interes și, respectiv, în care pierderea controlului comportă riscuri majore pentru securitatea statului. Însuși noțiunea de „corupție”, definită în art.4 din Legea integrității nr.82/2017, denotă caracterul general al fenomen negativ în cauză și prin urmare, posibilitatea manifestării acestuia în toate aspectele vieții sociale. Astfel, prin corupție se înțelege „utilizare a funcției, contrar legii în interes privat în acest sens, utilizarea funcției poate avea loc în cadrul entităților publice sau private, în mod direct de către deținătorul funcției sau indirect de către intermediari, iar interesul privat poate fi propriu pentru deținătorul funcției sau pentru alte persoane”.</p>	<p>enumerăți la prevederea art. 4 alin. (2) lit. k). În celelalte cazuri, Serviciul nu va desfășura careva acțiuni de prevenire a faptelor de corupție. Din acest considerent a fost stabilit expres spectru de subiecți. Alte acte de corupție indiferent de săvârșirea acestora fie în domeniul public sau privat, al căror subiect nu va avea o calitate specială (de ex. persoană cu funcție de demnitate publică) nu se va include în aria de competențe a organelor securității de stat. Or, pericol social pe care îl reprezintă o acțiune de corupere săvârșită în domeniul public este cu un grad mai înalt de gravitate de cât săvârșirea aceleiași acțiuni în domeniul privat.</p> <p>Prevederea respectivă nu are drept scop excluderea investigării corupției mari, mici sau sistemice, care urmează a fi combătută de către organele competente, și nici nu vine să diminueze arealul acestui flagel (actele normative de bază rămânând a fi Codul penal și Codul de procedură penală).</p>
---	---

Luând în considerare argumentele autorilor din nota informativă, consemnăm că prevederile Legii nr. 618/1995 nu trebuie să rezulte direct proporțional din normele legii care reglementează activitatea Serviciului de Informații și Securitate. În caz contrar, apare riscul unor omisiuni care vor diminua mult din esența Legii securității statului.

Recomandări:

Reformularea literei k) în următoarea redacție: „*k) actele de corupție și cele conexe acestora, care afectează potențialul de dezvoltare a țării, buna guvernare, încrederea în actul justiției și în instituțiile statului, precum și a credibilității și imaginii țării noastre*”.

Factori de risc: formularea ambiguă care admite interpretări abuzive, concurența normelor de drept.

Riscuri de corupție: generale.

IV. Concluzia expertizei

Proiectul legii pentru modificarea Legii securității statului nr. 618/1995 este promovat de către un grup de deputați în Parlament, în scopul evitării neconcordanței dintre Legea securității statului nr. 618/1995 și prevederile proiectului de lege privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova în vederea asigurării unității noțiunilor de referință.

În cadrul procesului de elaborare au fost respectate prevederile legale cu privire la transparența în procesul decizional și proiectul corespunde normelor de tehnică legislativă.

Proiectul corespunde interesului public general, deoarece va contribui la reglementarea acțiunilor, condițiilor factorilor ce comportă pericol pentru stat, societate și personalitate.

Luând în considerare riscurile generate de fenomenul corupției, capabil să submineze securitatea națională în cazul ignorării și/sau gestionării inadecvate a acestuia, fapt care demonstrează că domeniul de activitate al Centrului Național Anticorupție este de importanță majoră pentru securitatea națională a întregii țări, considerăm necesară completarea proiectului cu o prevedere suplimentară, după cum urmează: „3. La art. 13 alin. (1) după textul „Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova” se completează cu textul „Centrul Național Anticorupție”.

În normele proiectului supus expertizei anticorupție au fost identificați

Nu se acceptă.

Reiterăm imposibilitatea includerii CNA în sistemul organelor securității de stat. A se vedea argumentarea de mai sus la acest aspect.

	<p>următorii factori de corupție:</p> <ul style="list-style-type: none"> - formularea ambiguă care admite interpretări abuzive; - concurența normelor de drept. <p>În scopul preîntâmpinării apariției manifestărilor de corupție la aplicarea în practică a prevederilor proiectului, considerăm oportună redactarea acestuia în contextul obiecțiilor și recomandărilor din prezentul raport de expertiză anticorupție.</p>	
<p>Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului</p>	<p>1. Atenționăm că, nota informativă la proiectul de lege nu corespunde exigențelor art. 34 alin.(1) și art. 35 alin.(1) din Legea nr.100/2017, care prevăd că pentru evaluarea proiectului de act normativ se efectuează expertizele anticorupție și juridică.</p> <p>2. Conform art. 47 alin.(6) din Regulamentul Parlamentului la proiectul de act legislativ se anexează rezultatele expertizelor și cercetărilor efectuate în cadrul elaborării, precum și rezultatele consultării publice a proiectului. În corespundere cu art. 32 alin. (1) și (3) din Legea nr. 100/2017, proiectul actului normativ, însoțit de nota informativă, urmează a fi transmis spre avizare autorităților publice responsabile de implementarea prevederilor conținute în proiect, instituțiilor interesate, precum și reprezentanților societății civile, care întocmesc și prezintă autorului proiectului avizele la proiect. În acest sens, ținându-se cont de subiectul abordat, considerăm că este necesară opinia Serviciului de Informații și Securitate căreia îi revine competența de asigurare a securității statului.</p> <p>Atenționăm că, în nota informativă se fac trimiteri eronate ce se referă la proiectul de lege nr.420/2022 și a Legii nr. 753/1999 privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova. Este de menționat că, la moment, Parlamentul la data de 08.06.2023 a adoptat noua Lege nr. 136 privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova, care va</p>	<p>Se acceptă parțial. Raportul de expertiză anticorupție a fost elaborat de către Centrul Național Anticorupție (Nr. ELO23/8897 din 18.07.2023) iar expertiza juridică a fost efectuată de către Ministerul Justiției propunerile fiind incluse în Avizul consolidat al Guvernului (nr. 25-158-7926 din 26 iulie 2023).</p> <p>Se acceptă. Proiectul a fost avizat de instituțiile interesate inclusiv de către Serviciul de Informații și Securitate.</p> <p>Se acceptă.</p>

<p>intra în vigoare la data de 21.07.2023 și va abroga Legea nr.753/1999 privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova.</p> <p>II. Privitor la conținutul proiectului de lege și respectarea normelor de tehnică-legislativă comunicăm următoarele:</p> <p>1. La Art. I, pct. 1 ce modifică art. 4 alin. (2) din proiect:</p> <p>- la lit. a), în scop de rigoare normativă, cu referire la cuvintele „orânduirii constituționale”, semnalăm asupra substituirii acestora cu cuvintele „regimului constituțional”, astfel fiind în conformitate cu prevederile art.54 alin.(1) lit.c) din Legea nr. 100/2017, care prevede ca terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative. (Obiecție valabilă și pentru lit. h));</p> <p>- la lit. g) și lit. h), în ceea ce privește faptele ce țin de amenințările sau incidentele cibernetice asupra sistemelor informaționale de interes național, și respectiv amenințările hibride la adresa statului, atenționăm că Codul penal al RM nu prevede astfel de infracțiuni, fapt pentru care sugerăm modificarea Codului penal în sensul includerii unor astfel de infracțiuni care prezintă pericol deosebit pentru securitatea statului;</p>	<p>Se acceptă.</p>
<p>- la lit. o), urmează ca cuvântul „radiologică” să se substituie cu</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Reiterăm argumentarea expusă mai sus, și anume că nu toate faptele ce prezintă pericol deosebit pentru securitatea statului, constituie infracțiuni. Bunăoară, în anumite circumstanțe acestea nu se vor materializa și vor fi prevenite și combătute până a deveni infracțiuni.</p> <p>Anume din aceste considerente, s-a revăzut noțiunea de pericol deosebit pentru securitatea statului. Iar noile conotații pe care le capătă vine să spună că toate faptele enumerate la art. 4 sunt fapte ce prezintă pericol deosebit însă nu toate vor constitui infracțiuni.</p> <p>Se acceptă.</p>

	<p>cuvântul „radioactivă”, astfel fiind respectată prevederea art.54 alin.(1) lit. c) din Legea nr. 100/2017 întru asigurarea uniformității terminologiei utilizate în art.224, art.225 alin.(1) din Codul penal al RM ș.a.</p> <p>2.La Art. II din proiect, în scop de rigoare redacțională după cuvintele „data publicării” urmează să se introducă cuvintele „în Monitorul Oficial al Republicii Moldova”.</p> <p>În concluzie, relevăm ca oportunitatea adoptării prezentului proiect de lege ține de prerogativa exclusivă a Parlamentului.</p>	Se acceptă.
Banca Națională a Moldovei	<p>Cu referire la proiectul de lege pentru modificarea Legii securității statului nr. 618/1995 (<i>inițiativa legislativă nr. 191 din 20.06.2023</i>), Banca Națională a Moldovei (BNM) supune atenției Dvs. următoarele:</p> <p>Art. 4 alin. (2) lit. e) (<i>„Amenințări la adresa securității statului”</i>), propus pentru completarea Legii securității statului nr. 618/1995, enumeră printre faptele, care prezintă pericol deosebit pentru securitatea statului și „acțiunile și premisele care favorizează, determină sau pot afecta grav sau iremediabil obiectivele naționale de transport, comunicații, sistemul energetic, sistemele informaționale și de comunicații electronice, pe piața financiar-bancară...”. În același timp, potrivit art. 3 alin. (2) din Legea nr. 136/2023 privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova, una dintre atribuțiile Serviciului este elaborarea și realizarea, în limitele competenței, a unui sistem de măsuri orientate spre identificarea, prevenirea și contracararea pericolelor indicate la art. 4 alin. (2) din Legea securității statului nr.618/1995. Semnalăm că redacția extensivă a normei propuse în art. 4 alin. (2) lit.e) din Legea nr. 618/1995 poate conduce la anumite imprecizii privind limitele și corelarea atribuțiilor Serviciului și ale altor autorități publice, abilitate potrivit legilor speciale, să reglementeze și să supravegheze sectoarele enumerate în aceasta normă. În special, considerăm necesară neadmiterea, prin modificările propuse, a oricărui echivoc sau interpretări divergente cu privire la mandatul exclusiv deținut de BNM în domeniul reglementării și supravegherii sectoarelor atribuite în competența acesteia potrivit legilor speciale.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Așadar, prin norma art. 4 alin. (2) lit. e) din proiect nicidecum nu se atribuie Serviciului careva competențe ale BNM prevăzute de art. 5 din Legea nr. 548/1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei, cum ar fi: reglementarea valutară, supravegherea activității de prestare a serviciilor de plată, supravegherea infrastructurilor pieței financiare, acordare de credite, supravegherea activității băncilor ș.a. Concomitent, potrivit art. 44 din aceeași lege, supravegherea activității băncilor ar presupune, controale, aplicarea de sancțiuni sau măsuri sancționatoare. Atragem atenția că SIS nu are astfel de competențe și din norma art. 4 alin. (2) lit. e) nu pot fi deduse</p>

astfel de înputerniciri.

Conform art. 1 alin. (2) din Legea nr. 179/2023 privind activitatea contrainformativă și activitatea informativă externă (care va intra în vigoare în termen de 90 de zile de la data publicării) „Activitatea contrainformativă constă din ansamblul măsurilor, acțiunilor, operațiunilor și procedeelelor desfășurate de către Serviciu în scopul identificării, prevenirii și contracarării vulnerabilităților, factorilor de risc și amenințărilor, conform competenței stabilite în Legea nr. 136/2023 privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova”. Tot în acest sens, art. 9 prevede exhaustiv măsurile contrainformative (ridicarea operative, înregistrarea video/audio a conținutului comunicărilor, cercetarea domiciliului ș.a.). Printre aceste măsuri nu se regăsește supravegherea și reglementarea activității băncilor.

Așadar, potrivit art. 4 din Legea 136/2023, „Pentru îndeplinirea atribuțiilor în domeniul asigurării securității statului, Serviciul desfășoară activitate

contrainformativă și activitate informativă externă...."

Respectiv, pentru prevenirea și combaterea pericolelor indicate la art. 4 alin. (2) din Legea nr. 618/1995, Serviciul desfășoară activități contrainformative și informative externe.

În concluzie, depistarea pericolelor ce pot afecta sectorul financiar bancar se va realiza în conformitate cu legile prenotate care nu stabilesc careva competențe care sunt atribuite prin lege specială BNM. Or, autorul avizului nu explică care anume atribuții ale BNM se confundă cu atribuțiile SIS.

Referitor la această observație, menționăm că norma respectivă a fost exclusă din Legea nr. 136/2023, din considerentul evitării dublei reglementări. Acest fapt nu poate fi interpretat în sensul renunțării Serviciului la identificarea pericolelor îndreptate asupra sectorului financiar-bancar.

De altfel, semnalăm că, BNM a avizat o prevedere similară din proiectul de lege privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova (inițiativa legislativă nr. 420 din 17 noiembrie 2022) (avizul BNM nr. 31-002/74/3464 din 05.12.2022 - se anexează). Astfel, art. 4 subpct. 2) lit. f) („Atribuțiile Serviciului”) din IL 420/2022, prevede că „În scopul asigurării securității naționale, depistării, reducerii sau evitării riscurilor și amenințărilor la adresa securității Republicii Moldova, Serviciul: [...] 2) elaborează și realizează, în limitele competenței, un sistem de măsuri orientate spre identificarea, prevenirea și contracararea riscurilor și amenințărilor ce prezintă un pericol deosebit pentru securitatea națională, după cum urmează: [...] f) acțiunile și premisele care favorizează, determină sau pot genera situații excepționale la obiectivele naționale de transport, comunicații, sistemul energetic, sistemele informaționale și de comunicații electronice, pe piața financiar-bancară, în domeniul fiscal, vamal, investițional, în ramurile principale ale economiei Republicii Moldova și relațiile lor externe, în alte obiective de infrastructură critică de importanță strategică pentru securitatea națională;”.

	<p>Potrivit Sintezei obiectivelor și propunerilor aferente proiectului de lege, propunerea BNM a fost acceptată. Drept rezultat, lit. f) din art. (4) alin. (2) a fost exclusă din textul final a IL nr. 420/2022, iar actuala Lege nr. 136/2023 privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova (în vigoare din 21.07.2023) nu prevede o asemenea atribuție a Serviciului.</p> <p>În considerarea celor expuse, fără a submina importanța eforturilor conjugate ale autorităților publice în vederea consolidării capacităților de menținere și dezvoltare a potențialului economic al statului, recomandăm precizarea în proiectul de Lege, sau în Nota Informativă care însoțește proiectul (și care, potrivit art. 71 din Legea 100/2017 cu privire la actele normative, va servi la interpretarea ulterioară a actului normativ) a faptului că competențele Serviciului de Informații și Securitate nu aduc atingere competențelor deținute de BNM potrivit legilor speciale.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>A se vedea argumentarea expusă mai sus. Ținând cont de logică autorului avizului ar reieși că SIS este un organ de prevenire a pericolelor îndreptate asupra securității statului care s-ar poziționa deasupra tuturor autorităților publice și ar prelua atribuțiile de resort ale acestora, fapt ce este eronat.</p> <p>Se acceptă.</p> <p>Proiectul se examinează prin prisma obiectivelor acestuia enunțate în nota informativă.</p>
	<p>Adițional, din textul Notei Informative care însoțește proiectul de lege, înțelegem că obiectivul acestui proiect îl constituie corelarea Legii nr. 618/1995 cu prevederile "<i>proiectului de lege nr. 420 din 17 noiembrie 2022</i>", inclusiv ținând cont de faptul că prin proiectul de lege nr. 420/2022 noțiunea de <i>amenințări la adresa securității naționale</i> a fost expusă într-o redacție mai largă, decât cea prevăzută în Legea nr. 618/1995. Observăm, că pe parcursul procesului legislativ, proiectul de lege nr. 420/2022 a suportat anumite modificări, iar redacția finală a acestuia nu mai definește exhaustiv <i>amenințările la adresa securității naționale</i>, ci face trimitere la articolul corespunzător din Legea securității statului. Astfel, îngrijorarea autorilor privind definirea diferită în textul a doua legi a noțiunilor similare <u>pare a fi remediată</u>, având în vedere ultima redacție a Legii nr. 136/2023 privind Serviciul de Informații și Securitate (în vigoare din 21.07.2023). Corespunzător, propunem a fi examinată adițional necesitatea promovării proiectului de lege nr. 191 din 20.06.2023, din perspectiva obiectivelor acestuia, enunțate în nota informativă.</p>	

<p>Comisia securitate națională, apărare și ordine publică</p>	<p>În rezultatul examinării amendamentelor, obiecțiilor și propunerilor ce au parvenit asupra prezentului proiect de lege, Comisia a definitivat textul final al proiectului în redacția următoare:</p> <p style="text-align: center;">„LEGE</p> <p style="text-align: center;">pentru modificarea Legii securității statului nr. 618/1995</p> <p style="text-align: center;">Parlamentul adoptă prezenta lege organică.</p> <p>Art. I. - Legea securității statului nr. 618/1995 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1997, nr.10-11/117), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:</p> <p>1. La art. 4, alineatul (2) va avea următorul cuprins:</p> <p style="padding-left: 20px;">„(2) Pericol deosebit pentru securitatea statului prezintă acțiunile/inacțiunile îndreptate spre materializarea, precum și materializarea următoarelor fapte:</p> <p style="padding-left: 40px;">a) schimbarea prin violență a regimului constituțional, acțiunile subversive sau orice alte acțiuni care au ca scop înlăturarea prin forță a instituțiilor democratice ale statului, subminarea sau lichidarea prin orice formă a suveranității, independenței sau integrității și unității teritoriale a statului;</p> <p style="padding-left: 40px;">b) uzurparea puterii de stat;</p> <p style="padding-left: 40px;">c) provocarea urii rasiale, naționale, religioase, sociale, însoțită de violență sau instigări la violență;</p> <p style="padding-left: 40px;">d) activitatea ce contribuie, în mod direct sau indirect, la desfășurarea de acțiuni militare împotriva Republicii Moldova, favorizarea ocupării statului de către forțe militare străine, diminuarea capacității de apărare sau asigurării securității frontierei de stat, aservirea față de o putere străină sau la declanșarea războiului, conflictelor armate interne sau internaționale, alte acțiuni violente care subminează existența statului;</p> <p style="padding-left: 40px;">e) acțiunile și premisele care favorizează, determină sau pot afecta grav sau iremediabil obiectivele naționale de transport, comunicații, sistemul energetic, sistemele informaționale și de comunicații electronice, pe piața financiar-bancară, în domeniul fiscal, vamal, investițional, în ramurile principale ale economiei Republicii Moldova și relațiile lor externe, și obiectivele de infrastructură critică;</p> <p style="padding-left: 40px;">f) trădarea de patrie, spionajul, activitatea structurii informative ilegale, complotul împotriva Republicii Moldova, culegerea neautorizată de informații, separatismul;</p>	<p>Se acceptă</p>
---	--	--------------------------

- g) amenințările sau incidentele cibernetice asupra rețelilor și sistemelor informatice de interes național;
- h) amenințările hibride la adresa statului, exprimate prin acțiuni/inacțiuni la nivel național, regional, sau mondial care afectează reziliența statului, precum și campanii de propagandă ostilă sau dezinformare, de natură să afecteze regimul constituțional;
- i) sustragerea, contrabanda, producerea, folosirea, transportarea sau păstrarea ilegală de armament, muniții, tehnică de luptă, substanțe explozive, radioactive, otrăvitoare, toxice, droguri, mărfuri strategice, dacă prin aceasta se aduce atingere intereselor de asigurare a securității statului;
- j) desfășurarea activității teroriste, sprijinirea în orice mod a acestei activități, a altor activități cu caracter extremist, propagarea ideilor și valorilor teroriste și extremiste;
- k) corupția al cărei subiect sunt persoane cu funcții de demnitate publică, angajații din cadrul autorităților de ocrotire a normelor de drept și/sau autorităților de control care săvârșesc o acțiune/inacțiune ilegală în virtutea funcției/statutului, în interesul sau la indicația unui grup criminal organizat sau a unei organizații criminale, ori care au pus în aplicare scheme de fapte coruptibile ce prejudiciază buna funcționare a instituției în care activează sau funcționarea stabilă a ramurilor economice naționale;
- l) influențarea proceselor electorale în scopul promovării propriilor interese de către state străine, entități anticonstituționale sau criminalitatea organizată;
- m) gestionarea ilegală, degradarea ori distrugerea resurselor naturale de interes național sau blocarea accesului la acestea;
- n) activitatea îndreptată spre producerea sau răspândirea unei epidemii sau pandemii;
- o) poluarea excesivă, radioactivă, chimică sau bacteriologică a mediului sau punerea în pericol a securității ecologice, dacă aceasta poate să provoace un ecocid;
- p) confecționarea sau deținerea ilegală a tehnicii speciale sau a mijloacelor de program pentru interceptarea și/sau accesarea comunicațiilor, fluxului de date și a sistemelor informatice;
- r) organizarea migrației ilegale, de către rețele ilegale internaționale, un stat străin sau o entitate anticonstituțională;
- s) constituirea de organizații sau grupări ilegale, la nivel național sau

internațional, aderarea sau sprijinirea sub orice formă a acestora, în scopul desfășurării uneia din activitățile menționate la lit. a) – r), precum și desfășurarea în secret a asemenea activități de către organizații sau grupuri constituite legal;”.

2. Articolul 10 se completează cu litera g), cu următorul conținut:
„g) coordonează activitatea organelor securității statului prin stabilirea, prioritizarea și revizuirea intereselor și obiectivelor securității naționale și modalităților de realizare a acestora, precum și prin examinarea, prezentarea opiniilor și evaluarea documentelor de politici și actelor normative referitoare la securitatea națională.”

Art. II. Prezenta Lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.”

Lilian CARP

Președintele Comisiei

